

Rodiny dětí s poruchou autistického spektra (PAS)

ombudsman
veřejný ochránce práv

dětský ombudsman
ochránce práv dětí

Máte podezření, že se Vaše dítě od narození nevyvíjí jako ostatní děti?	2
Kdo je sociální pracovník/pracovnice?	2
Co je služba raná péče?	2
Screening PAS u batolat	2
Vzdělávání	2
Co je speciálně pedagogické centrum („SPC“) a pedagogicko-psychologická poradna („PPP“)?	2
Dítě jde do mateřské školky a do školy	2
Dítě se zdravotním postižením má právo na tzv. podpůrná opatření	3
Trávení volného času	3
Šikana ve škole	3
Sociální oblast	4
V čem mi pomůže sociální pracovník/pracovnice?	4
Co je důležité u žádostí o různé dávky?	4
Potřebujeme sociální službu (např. osobní asistenci, odlehčovací službu, denní stacionář)	4
Žádáme o příspěvek na péči	5
Žádáme o průkaz osoby se zdravotním postižením a o příspěvek na mobilitu	5
Žádáme o invalidní důchod	6
Zdravotní služby	7
Chceme být s dítětem v nemocnici	7
Potřebujeme lékaře	7
Zaměstnání rodičů dětí s PAS	8
Hledám si nové zaměstnání	8
Chci se vrátit do zaměstnání	8
Skončení pracovního poměru a úřad práce	8
Kam mám podat správní žalobu a kdo mi s ní pomůže?	9
S čím mi pomůže (dětský) ombudsman?	9
Příloha č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb., k provedení zákona o sociálních službách	
Vymezení schopností zvládat základní životní potřeby	10
Příloha č. 4 k vyhlášce č. 388/2011 Sb.	
Zdravotní stavy, které lze považovat za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace pro účely přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením	11

Máte podezření, že se Vaše dítě od narození nevyvíjí jako ostatní děti?

Pomůže vám **sociální služba raná péče**.

Najdete ji v [Registru poskytovatelů sociálních služeb](#) (na [mpsv.cz](#)) nebo s **pomocí sociálního pracovníka**.

Při Fakultních nemocnicích v Praze, Brně, Ostravě, Olomouci a Hradci Králové fungují **Centra provádění**. Poskytnou vám podporu a poradenství. Kontakty najdete na [centrumprovazeni.cz](#).

Kdo je sociální pracovník/pracovnice?

Sociální pracovník/pracovnice Vám pomohou řešit potíže a potřeby celé rodiny (dítěte, rodičů a pečujících) a navázat kontakt s důležitými úřady a organizacemi. Najdete je na obecním (městském) úřadě [větší \(tzv. trojkové\) obce](#).

Co je služba raná péče?

Sociální služba raná péče je terénní služba, popřípadě doplněná ambulantní formou. Poskytuje se **dítěti a rodičům dítěte ve věku do 7 let**, které má [zdravotní postižení](#) nebo je ohroženo ve vývoji kvůli svému nepříznivému zdravotnímu stavu. Služba pomáhá s komunikací, výchovou a vzděláním dětí se zdravotním postižením a podporuje integraci dětí i jejich rodin do společnosti.

Screening PAS u batolat

V 18 měsících musí pediatr dítěti provést screening PAS. V případě podezření na PAS Vás pediatr odkáže na odborníka (pedopsychiatr, služba raná péče, psycholog).

Pokud se PAS potvrdí, můžete využít služby raná péče, která Vám také pomůže najít následné služby či jiné odborníky.

Vyplnit dotazník můžete zkusit i sami. Je ke stažení na [www.autismus-screening.eu](#).

Vzdělávání

Co je speciálně pedagogické centrum (SPC) a pedagogicko-psychologická poradna (PPP)?

SPC a PPP jsou **školská poradenská zařízení**, která zhodnotí, zda bude dítě při vzdělávání potřebovat podporu a jakou. Také vám pomohou s případnými problémy ve škole (např. se šikanou). Ve většině z nich pracuje někdo, kdo se věnuje přímo dětem s PAS.

Dítě jde do mateřské školky a do školy

Škola i školka musejí přijmout dítě, které je tzv. spádové. Školka má takovou povinnost u dítěte staršího tří let.

Škola ani školka nemohou Vaše dítě odmítnout jen kvůli PAS. Šlo by o diskriminaci.

Ředitel školy/školky musí vydat rozhodnutí, že Vaše dítě nepřijme. Musí také napsat důvody nepřijetí. Nenechte se odbýt ústně.

Pokud si myslíte, že Vaše dítě nepřijali kvůli PAS, **odvolejte se ke krajskému úřadu**. Odvolání musíte podat do 15 dnů k rukám ředitele školy/školky. Popište, co se stalo a proč si myslíte,

že Vaše dítě nepřijali kvůli PAS. Můžete uvést i svědky, kteří mohou Vaše tvrzení podpořit, protože např. byli u Vašeho jednání s ředitelem. Ředitel se k odvolání vyjádří a všechny dokumenty předá krajskému úřadu. Ten pak rozhodne o odvolání.

Pokud nepochodíte u krajského úřadu, můžete **podat správní žalobu** k soudu nebo napsat dětskému **ombudsmanovi**.

K férovému postupu jsme vydali **doporučení [pro přijímání do mateřské školy](#)** (25/2017/DIS) a **[pro přijímání do základní školy](#)** (14/2017/DIS).

Dítě s postižením má právo na tzv. podpůrná opatření

Podpůrná opatření dítěti umožní překonat jeho znevýhodnění (v tomto případě zdravotní postižení). Jedním z nich je **asistent pedagoga**, který dítěti pomáhá i se sebeobslouhou a pohybem ve škole nebo na školních akcích.

To, zda dítě potřebuje podpůrná opatření a která, zhodnotí pedagogicko-psychologická poradna (PPP) nebo speciálně pedagogické centrum (SPC). Pokud s jejich závěry nesouhlasíte, obraťte se do 30 dnů na **Národní pedagogický institut** (www.npi.cz).

Pamatujte i na podpůrná opatření pro **školní družinu, tělocvik, pracovní činnosti, hudební nebo výtvarnou výchovu nebo návštěvu jiného školského zařízení** (např. střediska volného času, školní kluby, které se věnují volnočasovým aktivitám). SPC či raná péče mohou např. s dětským lékařem vytipovat druhy cviků, které jsou pro dítě vhodné a bezpečné. SPC/PPP svá doporučení zašlou kromě školy i jiným školským zařízením, která by Vaše dítě rádo navštěvovalo.

Škola musí zajistit podpůrná opatření. Nesmí po Vás chtít finanční příspěvek na asistenta pedagoga, ani to, abyste si asistenta sami zajistili.

Pokud škola podpůrná opatření nezajistí nebo po Vás chce příspěvek na asistenta pedagoga, obraťte se na **Českou školní inspekci** (www.csicr.cz). Popište, co se stalo; není stanovena žádná lhůta, ale je dobré napsat co nejdříve.

Trávení volného času

Vaše dítě má právo trávit volný čas podle svých zájmů a potřeb s jinými dětmi. Pokud chce navštěvovat kroužek, který organizuje **školské zařízení pro zájmové vzdělávání** (např. střediska volného času, školní kluby), platí zde vše, co platí pro školu. Tedy i školské zařízení musí zajistit podpůrná opatření. Situace je ale složitější, pokud kroužek pořádá **někdo jiný** než školské zařízení (nevládní organizace nebo soukromý subjekt). Ten může Vaše dítě odmítnout, pokud by pro něj přijetí přiměřeného opatření (např. zajištění asistenta, stavební úpravy) představovalo nepřiměřené finanční zatížení.

S trávením volného času mohou pomoci i **sociální služby**. S jejich vyhledáním a kontaktováním Vám pomůže sociální pracovník na obecním/městském úřadě.

Šikana ve škole

Vaše dítě se kvůli svému postižení může stát terčem **šikany**. Také je možné, že ostatní rodiče budou proti tomu, aby Vaše dítě chodilo do třídy s jejich dětmi (např. protože ruší vyučování nebo má zvláštní projevy chování). Ač jsou tyto situace nepříjemné, dají se řešit.

V první řadě je **ve škole** někdo, kdo má takové věci na starosti (většinou to bude **výchovný poradce** nebo **metodik prevence**), zkuste si promluvit s ním. Jak by škola měla postupovat v případě šikany, navrhlo Ministerstvo školství v [metodickém pokynu](#) na webu msmt.gov.cz.

Pokud škola šikanu Vašeho dítěte podle Vás dostatečně neřeší, můžete se obrátit na [krajský inspektorát České školní inspekce](#). Ten by se měl Vaší stížností zabývat, informovat Vás o svém dalším postupu, a pokud provede **kontrolu**, měl by Vám dát vědět, jak dopadla.

Pokud nebudete spokojeni s tím, jak šikanu řešila škola nebo inspekce, můžete napsat dětskému **ombudsmanovi**.

Škola by měla řešit i to, kdyby si **ostatní rodiče** nepřáli, aby Vaše dítě chodilo do třídy s jejich dětmi. Důvodem obav a nespokojenosti rodičů totiž může být pouhá neznalost toho, co je PAS. Škola např. může požádat školské poradenské zařízení (PPP nebo SPC), aby uspořádalo seminář či diskusi. Na poradenské zařízení se můžete obrátit i sami. Také můžete zkusit různé poradny, např. [Minimalizace šikany](#) nebo [Rodičovská linka](#).

Pomohou Vám i naše další letáky na ochrance.cz v části [Nevím si rady se svou životní situací](#):

- [Desatero dobré praxe sociální práce při řešení nepříznivé sociální situace](#)
- [Školství](#)

Sociální oblast

V čem mi pomůže sociální pracovník/pracovnice?

Sociální pracovník či pracovnice Vám pomohou **najít sociální služby**, nemohou Vám však zajistit jejich poskytnutí, např. pokud má služba plnou kapacitu. **Poradí** Vám, jak a kde žádat o různé **dávky** (například o příspěvek na péči). Upozorní Vás na možné potíže při posuzování soběstačnosti dítěte, které řadu činností zvládne samo, ale ne bez dohledu, případně slovních pokynů. Mohou Vás připravit na sociální šetření, které je součástí posuzování nároku na příspěvek.

Co je důležité u žádostí o různé dávky?

Zásadní jsou **zprávy od odborných lékařů** (pediatr, pedopsychiatr atd.) a odborných pracovišť (raná péče, diagnostická a poradenská pracoviště), jimiž můžete doložit potřeby svého dítěte.

Potřebujeme sociální službu (např. osobní asistenci, odlehčovací službu, denní stacionář)

Seznam všech sociálních služeb najdete v [registru sociálních služeb](#). S jejich vyhledáním Vám **pomůže i sociální pracovník**. Kdyby Vás služba odmítla, požádejte ji, ať Vám vydá písemné oznámení, kde uvede i důvody odmítnutí. Tato oznámení pak případně využijete při pozdějším jednání s krajem (níže).

Obecní úřad tzv. **trojkové obce** (obce s rozšířenou působností) musí zajistit sociální službu člověku, který by bez ní byl ohrožen na zdraví nebo životě. Kdyby situace nebyla ještě tak vážná, pomůže Vám hledat jiná řešení nebo obrátit se přímo na kraj.

Kraj totiž musí zajistit dostupnost služeb na svém území. Podle rozhodnutí [Ústavního soudu](#) (I. ÚS 2637/17) musí kraje zajistit službu, která odpovídá potřebám daného člověka a umožní mu

co nejméně závislý život. Kdyby kraj na Vaše žádosti nereagoval, můžete podat **žalobu** na nezákonný zásah. Pokud se tak rozhodnete, zajděte za advokátem (více v letáku [Právní pomoc](#)).

[Žádáme o příspěvek na péči](#)

Požádejte úřad práce o příspěvek na péči, pokud Vaše dítě potřebuje mnohem větší pomoc než jeho vrstevníci u aktivit jako například orientace, komunikace, hygiena, toaleta nebo oblékání, případně na ně musíte každodenně dohlížet i u činnostech, které již jeho vrstevníci běžně zvládají sami.

U příspěvku na péči posudkoví lékaři hodnotí, jak onemocnění ovlivňuje schopnost dítěte zvládat běžné denní aktivity ([základní životní potřeby](#)), tedy jak dítě omezuje v provádění základních životních potřeb oproti zdravým vrstevníkům. **V řízení nestačí jen tvrdit, že Vaše dítě potřebuje oproti jiným dětem každodenní mimořádnou pomoc jiné osoby: Toto tvrzení musíte doložit lékařskými zprávami.** Proto nejprve zajistěte kvalitní lékařské nálezy, ve kterých lékař (nejlépe pedopsychiatr) stanoví diagnózu (pokud je to již možné) a konkrétně popíše, jak se u Vašeho dítěte projevuje. Vedle toho můžete doložit i zprávy od psychologa z SPC, PPP, služeb rané péče nebo jiné specializované poradny.

Pokud nebudete spokojeni s přiznaným stupněm závislosti, seznámte se s posudkem a vyjádřete se k němu. **Proti rozhodnutí o příspěvku se pak můžete odvolat.** V odvolání můžete požádat, aby Vás přizvali k posudkovému jednání, na kterém Vaše dítě vyšetří člen posudkové komise. Během řízení o odvolání můžete dokládat nové lékařské zprávy. Jakmile posudková komise vydá posudek, seznámte se s ním a vyjádřete se k němu.

Proti rozhodnutí o odvolání pak můžete podat **správní žalobu k soudu** nebo můžete napsat dětskému **ombudsmanovi**.

[Žádáme o průkaz osoby se zdravotním postižením a o příspěvek na mobilitu](#)

Pokud postižení působí Vašemu dítěti značné obtíže s orientací nebo pohyblivostí, mohlo by získat průkaz osoby se zdravotním postižením a příspěvek na mobilitu. **Rozhoduje o tom úřad práce.**

Průkaz osoby se zdravotním postižením **se symbolem ZTP a ZTP/P** by dítěti dával mnoho výhod a slev (například bezplatnou dopravu MHD, osvobození od poplatku za použití dálnice a rychlostní silnice, nárok na vydání parkovacího průkazu, slevy na daních a další).

Příspěvek na mobilitu ve výši 900 Kč za měsíc Vašemu dítěti úřad práce přizná, pokud se opakovaně v kalendářním měsíci za úhradu dopravuje nebo je dopravováno. Příspěvek může získat i dítě, které využívá pobytové sociální služby, pokud prokážete důvody hodné zvláštního zřetele. To vše, pokud má nárok na průkaz ZTP nebo ZTP/P. **Úřad práce proto požádejte současně o průkaz osoby se zdravotním postižením a příspěvek na mobilitu.**

Zdravotní stavy, které podstatně omezují schopnost pohyblivosti nebo orientace pro přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením, vymezuje [vyhláška](#). Průkaz **ZTP** lze získat i kvůli psychickému postižení s často se opakujícími závažnými poruchami komunikace a orientace ve venkovním prostředí, včetně **středně funkčního typu autismu**. Průkaz **ZTP/P** lze získat i kvůli psychickému postižení se ztrátou duševních kompetencí, s neschopností komunikace a orientace, včetně **nízkofunkčního typu autismu**. Pokud zdravotní stav Vašeho dítěte není uveden

ve vyhlášce, posudkoví lékaři hodnotí, kterému ze zdravotních stavů uvedených ve vyhlášce odpovídá funkční postižení nebo je s ním srovnatelné funkčními důsledky.

I v těchto řízeních posuzují zdravotní stav posudkoví lékaři a platí zde stejná doporučení jako u příspěvku na péči (kvalitní lékařské zprávy, přítomnost u posudkového jednání, vyjádření k posudku, správní žaloba...).

Žádáme o invalidní důchod

Žádost o důchod můžete podat **on-line** na [ePortálu](#) České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ), která o žádosti rozhoduje, nebo ji sepsat na kterékoliv **okresní správě sociálního zabezpečení** (v Praze Pražské, v Brně Městské). Podrobnosti, včetně podkladů, které potřebujete k podání žádosti, najdete na www.cssz.cz.

Podle zákona je člověk **invalidní**, pokud se kvůli dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu snížila jeho schopnost pracovat nejméně o 35 %, anebo není schopen studovat. Při poklesu o:

- 35–49 % jde o invaliditu prvního stupně.
- 50–69 % jde o invaliditu druhého stupně.
- 70 a víc % jde o invaliditu třetího stupně.

Míru poklesu pracovní schopnosti a s tím související stupeň invalidity stanoví **posudkový lékař** podle závažnosti zdravotního postižení. Kvalitní lékařské zprávy jsou proto důležité i pro řízení o důchodu.

Kromě stupně invalidity je třeba splnit i podmínku potřebné **doby pojištění**. **Výjimkou je tzv. invalidita z mládí**, tj. zdravotní stav (většinou vrozený či získaný brzy po narození), v jehož důsledku vznikla invalidita třetího stupně před 18. rokem věku.

Případné námitky proti posudku o zdravotním stavu, nemůžete uplatnit samostatně, ale až **proti rozhodnutí ČSSZ o invalidním důchodu**. Pokud to uděláte, proběhne tzv. námitkové řízení zakončené rozhodnutím o námitkách. To můžete napadnout u soudu **správní žalobou**. Také můžete napsat dětskému **ombudsmanovi**.

Pomohou Vám i naše další letáky na ochrance.cz v části [Nevím si rady se svou životní situací](#):

▪ Sociální služby	▪ Příspěvek na koupi auta
▪ Opatrovník	▪ Příspěvek na péči
▪ Podpora v právním jednání	▪ Potřebuji invalidní důchod
▪ Průkaz TP, ZTP a ZTP/P a příspěvek na mobilitu pro lidi s postižením	▪ Jak požádat o důchod?

Zdravotní služby

Chceme být s dítětem v nemocnici

Během hospitalizace **má Vaše dítě právo, abyste byli nepřetržitě s ním, ledaže** by to vyloučil nebo omezil zákon nebo vnitřní řád nemocnice. Nesmí to například narušit poskytování zdravotních služeb. Vaše přítomnost může být omezena například během operace dítěte nebo na jednotce intenzivní péče. Případná omezení se v jednotlivých nemocnicích mohou lišit. Podívejte se do vnitřního řádu nemocnice nebo se zeptejte personálu. Vnitřní řád obsahuje i další práva Vašeho dítěte jako pacienta.

Někdy je Vaše celodenní přítomnost v nemocnici nutná, třeba kvůli jeho zdravotnímu stavu nebo kvůli tomu, abyste se zaškolili v jeho ošetřování či léčebné rehabilitaci. Pak můžete být se svým dítětem jako tzv. **průvodce** (pobyt ale nesmí narušit poskytování zdravotních služeb a závisí na materiálních možnostech nemocnice). Pobyt průvodce dítěte mladšího 6 let se hradí ze zdravotního pojištění, u staršího dítěte rozhoduje o úhradě jeho zdravotní pojišťovna.

Pokud Vám nemocnice nevyhoví, můžete podat **stížnost** k řediteli nemocnice, a pak případně na krajský úřad.

Potřebujeme lékaře

Podle zákona o zdravotních službách máte právo **zvolit** pro své dítě svobodně **lékaře**. **Odmítnout může jen ze zákonem daných důvodů:**

- kapacitní důvody (např. při překročení únosného pracovního zatížení, kvůli provozním důvodům, personálnímu zabezpečení nebo technickému a věcnému vybavení zdravotnického zařízení),
- velká vzdálenost od místa, kde bydlíte, nebo
- dítě není pojištěncem zdravotní pojišťovny, se kterou má lékař uzavřenou smlouvu.

O tom, že lékař dítě odmítl, Vám musí vydat písemnou zprávu, kde uvede důvody.

Pokud lékař Vaše dítě odmítne zaregistrovat kvůli jeho postižení, jde o přímou diskriminaci. Pokud máte takové podezření, trvejte na písemné zprávě a pak napište **krajskému úřadu**.

Pokud nebudete s vyřízením stížnosti spokojeni, můžete napsat dětskému **ombudsmanovi**.

Dítě má jako pojištěnec právo vybrat si lékaře mezi těmi, kteří mají uzavřenou smlouvu s jeho pojišťovnou. Zdravotní péče, kterou dítě potřebuje, musí být časově a místně dostupná. Toto právo dítěte zajišťuje jeho zdravotní pojišťovna.

Kdyby dítě odmítlo několik lékařů, vyžádejte si od nich písemnou zprávu a pak se obraťte na zdravotní pojišťovnu dítěte.

Pomohou Vám i naše další letáky na ochrance.cz v části [Nevím si rady se svou životní situací:](#)

- [Zásady vyřizování stížností na postup poskytovatelů zdravotních služeb](#)
- [Zdravotnictví – stížnosti](#)

Zaměstnání rodičů dětí s PAS

Hledám si nové zaměstnání

Potenciální zaměstnavatel by se Vás neměl ptát na to, zda a kolik máte dětí či zda mají zdravotní postižení. Měl by Vám podrobně popsat požadavky na danou pozici. Je na Vás, jak situaci vyhodnotíte – zda práci zvládnete, nebo ne.

I když to zaměstnavatel sám v inzerátu nenabízí, nebojte se zeptat na možnost zkráceného úvazku, práce z domova apod.

Uchazečům o zaměstnání ale zaměstnavatel nemusí vycházet vstříc ve stejné míře jako svým zaměstnancům (viz dále).

Chci se vrátit do zaměstnání

Pokud se navracíte již po skončení **mateřské dovolené**, musí Vás zaměstnavatel zařadit na původní (stejnou) práci a pracoviště.

Po ukončení **rodičovské dovolené** Vám zaměstnavatel musí přidělovat práci v souladu s Vaší pracovní smlouvou (druh vykonávané práce a místo výkonu práce).

Podle zákona musí zaměstnavatel v určitých oblastech vycházet pracujícím rodičům vstříc. Musí přihlédnout k Vaším potřebám při **zařazení do směn**. Pokud jej požádáte o **kratší pracovní dobu** nebo jinou úpravu pracovní doby, **musí Vám vyhovět, ledaže tomu brání vážné provozní důvody**. Pokud pečujete o dítě do 8 (případně 15) let věku, může Vás na pracovní cestu mimo obvod obce Vašeho pracoviště nebo bydliště vyslat pouze s Vaším souhlasem.

Někteří zaměstnavatelé znevýhodňují zaměstnance, kteří pečují o své děti, např. tak, že jim vyplácí nižší odměny, nepřiměřeně je zatěžují ve srovnání s ostatními zaměstnanci, zadávají jim pracovní úkoly během jejich omluvené nepřítomnosti v práci (péče o nemocné dítě), nebo mají nevhodné komentáře ohledně postižení dítěte. **Pokud je důvodem šikany to, že zaměstnanec pečuje o své dítě, může jít o nepřipustnou diskriminaci.**

Základní [právní poradenství v pracovněprávní oblasti](#) poskytují zdarma inspektoráty práce.

Pokud se domníváte, že zaměstnavatel porušuje své povinnosti, můžete **podat podnět ke kontrole inspektorátu práce**. Inspektorát zaměstnavateli nesdělí, kdo mu zaslal podnět, pokud mu to výslovně nepovolíte.

Pokud se Vám nepodaří vyřešit spor se zaměstnavatelem (zaměstnavatel ale musí projednat Vaši stížnost), můžete podat **žalobu k soudu** (např. kvůli nezákonnému ukončení pracovního poměru, diskriminaci, neumožnění úpravy pracovní doby) a v případě [diskriminace](#) můžete napsat **ombudsmanovi**.

Skončení pracovního poměru a úřad práce

Zaměstnavatel může ukončit Váš pracovní poměr **výpovědí** pouze ze zákonem stanovených důvodů. Pokud si myslíte, že se Vás pokouší propustit nezákonně, musíte situaci řešit ihned.

Pokud se s Vámi pokusí zaměstnavatel ukončit pracovní poměr **dohodou**, vezměte si před podpisem dohody čas na rozmyšlenou – nikdy se nenechte dotlačit k okamžitému podpisu.

Dohoda pro Vás může být nevýhodná. Pokud totiž ukončíte pracovní poměr dohodou **bez vážného důvodu**, budete mít nižší podporu v nezaměstnanosti (45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu, namísto 60 %). Totéž platí, pokud byste se se zaměstnavatelem nedohodli a podali byste výpověď. Vážnými důvody jsou např. Vaše osobní péče o dítě ve věku do 4 let či o člověka závislého na péči ve stupni II, III nebo IV, Vaše zdravotní důvody či zdravotní důvody dítěte apod.

Pokud máte vážný důvod pro ukončení pracovního poměru (dohodou či výpovědí), uveďte ho v dohodě o ukončení pracovního poměru (popř. výpovědi) a sdělte ho hned i úřadu práce při zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání. Vážný důvod musíte také prokázat (např. lékařskými zprávami).

Pomohou Vám i naše další letáky na ochrance.cz v části [Nevím si rady se svou životní situací](#):

- [Sladování v pracovním poměru](#)
- [Skončení pracovního poměru](#)
- [Šikana v práci](#)
- [Desatero: Jak pomoci oběti šikany v práci](#)

Kam mám podat správní žalobu a kdo mi s ní pomůže?

Správní žalobou se můžete bránit proti rozhodnutí úřadu, tedy např. krajského úřadu, České správy sociálního zabezpečení, Ministerstva práce a sociálních věcí, ale také ředitele/ředitelky školy. S žalobou Vám pomůže advokát.

S čím mi pomůže (dětský) ombudsman?

Dětský ombudsman může prošetřit postup úřadů i některých jiných organizací (úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, inspektoráty práce, Česká školní inspekce, krajské a obecní úřady, školy, školská zařízení...). **Ombudsman kromě toho poskytuje také metodickou pomoc obětem diskriminace** (včetně dětí), pokud je diskriminoval někdo jiný, než úřady. Můžete se na ně tedy obrátit, pokud se Vaše dítě setká s diskriminací v přístupu ke vzdělání, v tom, že škola nezajistila přiměřené opatření nebo pokud Vás diskriminuje zaměstnavatel, a nepomohl ani inspektorát práce.

Případy dětí do 18 let řeší od 1. července 2025 **dětský ombudsman**. Ombudsman dál řeší případy dospělých, v nichž není dotčeno právo dítěte do 18 let, a pomáhá obětem diskriminace (včetně dětí). Více najdete na ochrance.cz.

Pomohou Vám i naše další letáky na ochrance.cz v části [Nevím si rady se svou životní situací](#):

- [Dětský ombudsman](#)
- [Ombudsman](#)
- [Právní pomoc](#)
- [Soudní ochrana proti správním orgánům](#)
- [Diskriminace](#)

Vymezení schopností zvládat základní životní potřeby

a) Mobilita

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat:

1. vstávání a usedání,
2. stoj,
3. zaujímat a měnit polohy,
4. pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu,
5. otevírat a zavírat dveře,
6. chůzi po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů,
7. nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je.

b) Orientace

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna:

1. poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem,
2. mít přiměřené duševní kompetence,
3. orientovat se osobou, časem a místem,
4. orientovat se v přirozeném sociálním prostředí,
5. orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat.

c) Komunikace

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna:

1. vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení,
2. chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv,
3. vytvářet rukou psanou krátkou zprávu,
4. porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům,
5. používat běžné komunikační prostředky.

d) Stravování

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna:

1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny,
2. nalít nápoj,
3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji,
4. najíst se a napít,
5. dodržovat stanovený dietní režim,
6. konzumovat stravu v obvyklém denním režimu,
7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.

e) Oblékání a obouvání

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna:

1. vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem,
2. rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit,
3. oblékat se a obouvat se,
4. svlékat se a zouvat se,
5. manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.

f) Tělesná hygiena

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna:

1. použít hygienické zařízení,
2. dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla,
3. provádět celkovou hygienu,
4. česat se, provádět ústní hygienu, holit se.

g) Výkon fyziologické potřeby

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna:

1. včas používat WC,
2. zaujmout vhodnou polohu,
3. vyprázdnit se,
4. provést očistu,
5. používat hygienické pomůcky.

h) Péče o zdraví

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna:

1. dodržovat stanovený léčebný režim,
2. provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky,
3. rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.

i) Osobní aktivity

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna:

1. navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami,
2. plánovat a uspořádat osobní aktivity,
3. styku se společenským prostředím,
4. stanovit si a dodržet denní program,
5. vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí, například vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizovat své záležitosti.

j) Péče o domácnost

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna:

1. nakládat s penězi v rámci osobních příjmů a domácnosti,
2. manipulovat s předměty denní potřeby,
3. obstarat si běžný nákup,
4. ovládat běžné domácí spotřebiče,
5. uvařit si jednoduché teplé jídlo a nápoj,
6. vykonávat běžné domácí práce, nakládat s prádlem, mýt nádobí,
7. obsluhovat topení,
8. udržovat pořádek.

Zdravotní stavy, které lze považovat za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace pro účely přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením

1. Za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace na úrovni **středně těžkého funkčního postižení pohyblivosti a orientace** lze považovat tyto zdravotní stavy:

- a) ztráta úchopové schopnosti nebo podstatné omezení funkce horní končetiny,
- b) anatomická ztráta několika prstů nohou nebo ztráta nohy v nártu a výše až po bérce včetně,
- c) podstatné omezení funkce dolní končetiny,
- d) středně těžké omezení funkce dvou končetin,
- e) zkrácení dolní končetiny přesahující 5 cm,
- f) postižení pánve s poruchou pánevního prstence a závažnou neurologickou symptomatologií,
- g) postižení páteře s často recidivujícími projevy nervosvalového dráždění a poruchou svalového korzetu nebo se ztuhnutím dvou úseků páteře,
- h) stavy spojené s často se opakujícími poruchami vědomí nebo závrativými stavy,
- i) omezení pohyblivosti a celkové výkonnosti při běžném zatížení při interních a onkologických postiženích,
- j) psychické postižení s opakujícími se poruchami komunikace a orientace v exteriéru; u mírného stupně autistické poruchy se zachovanou přiměřenou komunikací a chováním v obvyklých situacích, s obtížným navazováním sociálních kontaktů, s projevy zvláštních nebo neadekvátních odpovědí na sociální stimulaci okolí,
- k) neurodegenerativní postižení s pohybovou chudostí, poruchou posturální stability, slabostí dvou končetin a podstatným snížením dosahu chůze.

2. Za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace na úrovni **těžkého funkčního postižení pohyblivosti a orientace** lze považovat tyto zdravotní stavy:

- a) anatomická ztráta dolní končetiny v kolenním kloubu nebo výše, exteriérový uživatel protězy,
- b) anatomická ztráta dolních končetin v nártěch nebo v nártu a bérce,
- c) funkční ztráta dolní končetiny se ztrátou opěrné funkce,
- d) anatomická ztráta dolní a horní končetiny v úrovni bérce a předloktí,
- e) anatomická ztráta horních končetin v úrovni předloktí,
- f) těžké omezení funkce dvou končetin,
- g) postižení pánve provázené těžkými parézami dolních končetin nebo závažnou nestabilitou pánevního prstence,
- h) postižení páteře provázené těžkými parézami končetin nebo ztuhnutím tří úseků páteře nebo závažné deformity páteře s omezením exkurzí hrudníku,
- i) těžké postižení pohyblivosti a celkové výkonnosti již při lehkém zatížení při interních a onkologických postiženích,
- j) celková ztráta sluchu podle Fowlera 85% a více s neschopností slyšet zvuky a rozumět řeči i přes nejlepší korekci (oboustranná praktická nebo úplná hluchota) u osoby starší 18 let věku,
- k) kombinované postižení sluchu a zraku (hluchoslepota) funkčně v rozsahu oboustranné středně těžké nedoslýchavosti, kterou se rozumí ztráta sluchu podle Fowlera 40 až 65%, a oboustranné silné slabozrakosti, kterou se rozumí zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí na lepším oku, kdy maximum je menší než 6/60 a minimum rovné nebo lepší než 3/60, nebo oboustranné koncentrické zúžení zorného pole v rozsahu 30 až 10 stupňů, i když centrální ostrost není postižena,
- l) oboustranná těžká ztráta zraku, kterou se rozumí zraková ostrost s korekcí, kdy maximum je menší než 3/60, minimum

lepší než 1/60,

- m) psychické postižení s často se opakujícími závažnými poruchami komunikace a orientace v exteriéru; u středně těžkého stupně autistické poruchy s nápadnými deficity ve verbální a nonverbální komunikaci, značně abnormálním nebo rušivým chováním, s výrazně redukovanou nebo výrazně abnormální reakcí na sociální stimulaci okolí,
- n) neurodegenerativní postižení s mnohočetnými hybnými komplikacemi typu rigidity, hypokinézy, tremoru, ataxie, mimovolných pohybů.

3. Za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace na úrovni **zvlášť těžkého funkčního postižení nebo úplného postižení pohyblivosti a orientace** lze považovat tyto zdravotní stavy:

- a) anatomická ztráta dolní končetiny v kolenním kloubu nebo výše, interiérový uživatel protězy nebo odkázanost na invalidní vozík z uvedeného důvodu,
- b) anatomická ztráta dolních končetin v bércech nebo výše,
- c) anatomická ztráta horních končetin v úrovni lokte nebo výše nebo anatomická ztráta horní a dolní končetiny v úrovni paže a stehna,
- d) funkční ztráta dolní končetiny se ztrátou opěrné funkce a současná funkční ztráta horní končetiny,
- e) funkční ztráta dolních končetin se ztrátou opěrných funkcí,
- f) zvlášť těžká porucha pohyblivosti na základě závažného postižení tří a více funkčních celků pohybového ústrojí; funkčním celkem se rozumí hrudník, páteř, pánev, končetina,
- g) disproporční poruchy růstu provázené závažnými deformitami končetin a hrudníku, pokud tělesná výška nepřesahuje po ukončení růstu 120 cm,
- h) multiorganové selhávání dvou a více orgánů nebo ztráta imunity spojené se zvlášť těžkým postižením orientace nebo pohyblivosti,
- i) celková ztráta sluchu podle Fowlera 85% a více s neschopností slyšet zvuky a rozumět řeči i přes nejlepší korekci (oboustranná praktická nebo úplná hluchota) u osoby mladší 18 let věku,
- j) neúplná (praktická) nevidomost obou očí, kterou se rozumí zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí 1/60, 1/50 až světlocit se správnou světelnou projekcí nebo omezení zorného pole do 5 stupňů kolem centrální fixace, i když centrální zraková ostrost není postižena, nebo úplná nevidomost obou očí, kterou se rozumí ztráta zraku zahrnující stavy od naprosté ztráty světlocitu až po zachování světlocitu s chybnou světelnou projekcí,
- k) kombinované těžké postižení sluchu a zraku (těžká hluchoslepota) funkčně v rozsahu oboustranné těžké nedoslýchavosti až hluchoty, kterou se rozumí ztráta sluchu podle Fowlera horší než 65%, a oboustranná těžká ztráta zraku, kterou se rozumí zraková ostrost s korekcí, kdy maximum je menší než 3/60, minimum lepší než 1/60,
- l) střední, těžká nebo hluboká mentální retardace nebo demence, je-li IQ nižší než 50,
- m) psychické postižení se ztrátou duševních kompetencí, s neschopností komunikace a orientace; u těžkého stupně autistické poruchy s těžkou poruchou verbální a nonverbální komunikace, těžce abnormálním nebo rušivým chováním, s minimální odpovědí nebo těžce abnormální reakcí na sociální stimulaci okolí,
- n) neurodegenerativní postižení s akinézou, mnohočetnými velmi těžkými hybnými komplikacemi a těžkými neuropsychickými projevy.